

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕФІНІЦІЇ «ПОДАТКОВИЙ АГЕНТ» В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Янішевська К. Д.

викладач кафедри СМП, Сумський державний університет

Конституцією України визначено, що кожен громадянин України зобов'язаний сплачувати податки і збори від одержаного доходу в порядку і розмірах, встановлених законом, а податкові зобов'язання громадян носять особистий характер [1].

Відповідно до чинного податкового законодавства України, сплата (перерахування) податку здійснюється не тільки самостійно платником податку, а й іншими суб'єктами податкових правовідносин. Одним із таких суб'єктів виступає податковий агент.

Загалом, інститут податкових агентів зумовлений необхідністю держави здійснювати поточний фінансовий контроль за діяльністю платників податків, так як податкові органи не мають можливості оперативно і постійно контролювати фінансово-господарську діяльність платників податків і зборів, тому, особи, які є джерелами доходів, наділяються обов'язками податкових агентів.

Поняття податкового агента, незважаючи на значну кількість нормативно-правових актів, що стосуються його діяльності, не має однозначного трактування. Для того, щоб мати повну уяву стосовно податкового агента, необхідно проаналізувати нормативно-правові акти, що містять дане визначення та наукові доробки учених-юристів.

Так, зокрема, М.В. Жернаков під поняттям податкового агента розуміє особу, яка є джерелом виплати доходів платнику податків та на яку податковим законодавством покладається обов'язок з обчислення, утримання та сплати податків до відповідного бюджету за рахунок коштів платника податків та від його імені [2]. В свою чергу, М.П. Кучерявенко зазначає, що податковим агентом є особа, на яку покладено обов'язок щодо обчислення й утримання податку із платника податків і перерахування його до відповідного бюджету [3].

Необхідно також зауважити, що законодавець є доволі непослідовним з приводу визначення терміну «податковий агент». Це пояснюється тим, що разом із дефініцією «податковий агент», він використовує і поняття «особа, відповідальна за нарахування та сплату податку та збору».

У вітчизняному законодавстві поняття податкового агента виникло із прийняттям Закону України «Про внесення змін у Декрет Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір». Відповідно до нього, до них належали тільки ті суб'єкти підприємницької діяльності, які створені у формі підприємства з іноземною інвестицією й при цьому право яких на звільнення від обкладання окремими податками, зборами було підтверджено рішенням суду або господарського суду. Податкові агенти, відповідно до вищезазначеного Закону, не мали права одержувати ліцензії на здійснення імпорту, оптової або роздрібною торгівлі підакцизними товарами або купувати марки акцизного збору, вони не мають можливості здійснювати діяльність із тими підакцизними товарами, які підлягають ліцензуванню або маркуванню акцизними марками [4].

Аналізуючи вітчизняну нормативно-правову базу з приводу закріплення поняття «податковий агент» на законодавчому рівні, робимо висновок, що дана дефініція трактується у ст. 18 Податкового кодексу України. Зокрема, податковим агентом визнається особа, на яку даним Кодексом покладається обов'язок по

обчисленню, утриманню з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахуванню податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків [5].

Загалом, аналізуючи іноземну термінологію, то замість поняття «податковий агент» використовуються терміни «withholdingatsource» - утримання у джерела або ж «withholdingagent» - утримуючий агент. Термін «withholdingatsource» в одній із американських робіт, а саме - «Податкове право США. Термінологія», характеризується як стягування податку у джерела шляхом відрахування із загальної суми надходжень платника податків [6]. У Китаї ж, наприклад, податкові агенти – це особи, які є відповідальними за утримання та перерахунок прибуткового податку із фізичних осіб, які отримують прибуток від заробітної платні [7].

Аналізуючи законодавчі акти деяких країн, доходимо висновку, що практично у кожному податковому кодексі міститься визначення податкового агенту.

Зокрема, відповідно до ст. 13 Податкового кодексу Республіки Узбекистан, податковими агентами вважаються особи, на яких відповідно до чинного Кодексу, покладені обов'язки по нарахуванню, утриманню у платника податків та перерахуванню до бюджету та державних цільових фондів податків та інших обов'язкових платежів [8].

Відповідно до п. 31 ч. 1 ст. 12 Кодексу Республіки Казахстан «Про податки та інші обов'язкові платежі до бюджету» (Податкового кодексу), податковий агент - індивідуальний підприємець, приватний нотаріус, приватний судовий виконавець, адвокат, юридична особа, в тому числі юридична особа-нерезидент, на яку відповідно до вищезгаданого Кодексу, покладено обов'язок з обчислення, утримання та перерахування податків, утриманих у джерела виплати [9].

Ст. 23 Податкового кодексу Республіки Білорусь свідчить, що податковим агентом визнається юридична або фізична особа, просте товариство, довірчий керуючий, представництво іноземної організації, яка здійснює діяльність на території Республіки Білорусь, представництво та орган міждержавного утворення в Республіці Білорусь, які є джерелом виплати доходів платнику і (або) на які цим Кодексом та іншими актами податкового законодавства покладаються обов'язки по підрахунку, утриманню у платника та перерахуванню до бюджету податків, зборів (мит) [10].

Щодо закріплення даного поняття у законодавстві Російської Федерації, то зі ст. 24 Податкового кодексу впливає, що податковими агентами визнаються особи, на яких покладено обов'язки по підрахунку і утриманню у платника податків (з виплачуваних йому агентом коштів) і перерахуванню до відповідного бюджету (позабюджетний фонд) податків [11].

Таким чином, робимо висновок про те, що у кожному податковому кодексі (або ж тому акті, що йому відповідає) країни міститься визначення поняття «податковий агент». За своїм значенням та розумінням сутність терміну є майже однаковою у законодавчих актах усіх згаданих країнах, але, незважаючи на це, дана дефініція все одно на даний час не має однозначного трактування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – ст. 141.
2. Жернаков М.В. Правове представництво у сфері оподаткування : автореф. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.В. Жернаков. – К., 2009.

3. Кучерявенко М.П. Податкове право України: академ.курс: підр. / М.П. Кучерявенко. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 701 с.
4. Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» [Електронний ресурс] : Закон України від 19.11.1993 р. № 3628-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3628-12> (втратив чинність).
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. / Відомості Верховної Ради України. - 2010. – №. 17 – Ст. 112.
6. Толстопятенко Г.П. Податкове право США. Термінологія / Г.П. Толстопятенко, І.Г. Федотова. – М. : Анкіл, 1996. – 272 с.
7. Евтушенко В.Ф. Правовое положение налоговых агентов : диссер. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 – «Административное право, финансовое право, информационное право» / В.Ф. Евтушенко. – М., 2006. – 182 с.
8. Податковий кодекс Республіки Узбекистан від 25.12.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fmc.uz/legisl.php?id=k_nal_1
9. Кодекс Республіки Казахстан «Про податки та інші обов'язкові платежі до бюджету» (Податковий кодекс) від 10.12.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30366217#sub_id=150000
10. Податковий кодекс Республіки Білорусь (Загальна частина) від 19.12.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://etalonline.by/?type=text®num=Hk0200166#load_text_none_1
11. Податковий кодекс Російської Федерації від 31.07.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://base.garant.ru/10900200/3/#block_20003